

SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER

Sağlık Hizmetleri	150
Tıbbi Araştırmalar	155
Sınırlar Ötesinde Paylaşma	157
Sosyal Hizmetler	158
Sosyal Sigorta	161
Gönüllü Çalışma	162

SAĞLIK VE SOSYAL HİZMETLER

İsrail'in sağlık hizmetlerindeki yüksek standartlar, en üst kalitedeki tıbbi kaynaklar ve araştırma çalışmaları, modern hastane tesisleri ve kişi başına hekim ve uzman hekim sayısının gayet yüksek olması ülkenin düşük çocuk ölüm oranında (1.000 canlı doğumda 4,7) ve uzun yaşam beklentisinde (kadınlar için 82,8 yıl, erkekler için 78,5 yıl) kendini göstermektedir. Bebeklikten yaşlılığa kadar her yaşta insan için sağlık hizmeti kanunla temin edilmiştir ve milli sağlık harcamaları başka gelişmiş ülkelerin bu alandaki harcamalarıyla denktir.

כל ישראל ערבין זה בזה (שבועות ל"ט: א')

Bütün İsraililer birbirinden sorumludur. (Babil Talmud kitabı, Şavuot 39a)

SAĞLIK HİZMETLERİ

Önleme, teşhis ve tedavi için tıbbi hizmetler şebekesi dahil, sağlık sisteminin temelleri devlet öncesi dönemde Yahudi cemaati ve ülkeyi 1918'den 1948'e kadar yönetmiş olan Britanya Mandası yetkilileri tarafından atıldı.

Uzun bir gelenek:

19. asırda, o dönemde Osmanlı İmparatorluğunun geri kalmış ve ihmal edilmiş bir parçası olan İsrail Toprağında, dizanteri, sıtma, tifüs ve trahom gibi hastalıklar çok yaygındı. Kudüs'ün Eski Şehir bölgesindeki Yahudi halk için sağlık hizmetleri sunmak amacıyla, Avrupalı Yahudi cemaatleri tarafından kurulmuş olan klinikler ödeme gücünden yoksun kişiler için ücretsiz sağlık hizmetleri vermeye başladılar ve zor şartlar altında yaptıkları fedakârca çalışmalarla ünlü oldular. Bu klinikler zamanla büyüyerek hastaneye dönüştüler: Bikur Holim (1843), Misgav Ladah (1888) ve

Böylece, İsrail Devleti kurulduğunda, gelişmiş bir tıbbi altyapı zaten işler haldeydi, aşılama uygulaması standart duruma gelmişti ve çevre şartlarının iyileştirilmesine yönelik genel düzenlemeler yürürlükteydi. Ancak, devletin ilk yıllarında, savaş sonrası Avrupa'dan ve Arap ülkelerinden gelen yüz binlerce sığınmacının sağlık ihtiyaçlarını karşılamak için, daha önce aşılmış olan sorunlardan bazılarını yeniden ele almak gerekiyordu. Sağlık eğitimi ve önleyici hekimlik alanlarında çok kapsamlı bir plana ek olarak özel hizmetler sunulmasını içeren yoğun bir milli çalışmayla bu sorunların üstesinden gelindi. Hastanelerden, ayakta tedavi hizmeti verilen kliniklerden, önleyici hekimlik ve tedavi merkezlerinden oluşan yaygın bir sağlık teşkilatı ülke nüfusuna hizmet eder. Hastanede verilen sağlık hizmetlerinin kapsamında, in-vitro dölleme,

Saare Zedek Hastanesinin izniyle

Şaare Zedek (1902). Bunların hepsi günümüzde çalışmaya devam etmekte, modern tıbbi teknolojiyle çağdaş hizmetler sunmaktadır. Kudüs'te bulunan, tıp, hemşirelik ve farmakoloji okullarıyla ve iki modern hastaneyle Hadassah Üniversitesi Tıp Merkezinin kökleri, 1913 yılında Hadassah Amerika Kadınlar Siyonist Teşkilatının Kudüs'e gönderdiği iki hemşireye dayanır.

MRI taramaları ve karmaşık beyin cerrahisinden ilik ve organ nakillerine kadar son derece ileri yöntemler ve teknikler bulunmaktadır.

Ana ve çocuk sağlığı merkezleri, gebelik döneminde kadınlar için ve doğumdan çocukluğun ilk dönemlerine kadar çocuklar için, doğum öncesi muayene, zihinsel ve fiziksel kusurların erken tespit edilmesi, aşılama, düzenli pediatrik kontrol ve sağlık eğitimi hizmetleri sunmaktadır.

İdare ve Yapı

Mevzuatı hazırlayan ve uygulanmasını gözetten, ülke çapında tıbbi standartları kontrol eden, gıda ve ilaç kalitesi standartlarını koruyan, sağlık personeline ruhsat veren, tıbbi araştırmaları teşvik eden, sağlık hizmetlerinin değerlendirmesini yapan ve hastanelerin planlanması ve inşa edilmesini denetleyen Sağlık Bakanlığı tüm sağlık hizmetlerinden sorumludur. Bakanlık ayrıca çevre sağlığı ve önleyici sağlık hizmetleri alanında görev yapar.

Sağlık Personeli

İsrail'deki yaklaşık 32.000 tabip, 9.000 dış hekimi ve 6.000 eczacı, hastanelerde ve mahalle kliniklerinde ve ayrıca bazıları kendi işyerlerinde mesleklerini icra ederler. Ülkedeki 54.000 hemşirenin yaklaşık yüzde 72'si kayıtlı hemşire olarak çalışmakta, geri kalanlar ise gönüllü hemşire olarak hizmet etmektedir.

Dört tıp fakültesi, iki diş hekimliği fakültesi, iki eczacılık fakültesi ve yedisi akademik dereceler veren 15 hemşirelik okulunda sağlık meslekleri eğitimi sunulmaktadır. Fizik tedavi uzmanları, mesleki tedavi uzmanları, beslenme uzmanları, röntgen ve laboratuvar teknisyenleri için bazı kurumlarda kurslar mevcuttur.

Sağlık Sigortası

Milli Sigorta Kanunu, İsrail'de yaşayan herkes için, hastanede yatış dâhil, standart bir sağlık hizmetleri paketi öngörür. Sağlık hizmetleri ülkenin dört kapsamlı sağlık sigortası kurumunca verilir. Bu kurumlar, yaşına veya sağlık durumuna bakmaksızın, onlara başvuran herkesi kabul etmek zorundadır.

Başlıca fon kaynakları, Milli Sigorta Enstitüsü

Magen David Adom, İsrail'in acil sağlık hizmeti teşkilatı olup, bir ilk yardım istasyonları şebekesi, ülke çapında bir kan bağış programı, kan bankaları, ilk yardım kursları ve sey-yar yoğun bakım üniteleriyle bir genel ambulans hizmeti temin eder. Bu teşkilat, birçoğu lise öğrencisi olan, ülkenin her yerindeki 109 istasyonda hizmet eden 10.000 gönüllünün yardımıyla çalışır.

SAĞLIK TURİZMİ: İsrail, dünyanın değişik yerlerinde yaşayan, romatizma, sedef ve astım gibi kronik durumlardan mustarip olan hastalar için popüler bir uğrak yeri haline gelmiştir.

ALBATROSS

Birçok insan, Tiberias'taki kaplıcalarda, Ölü Denizin mineral bakımından zengin sularında veya Negev çölünde modern bir şehir olan Arad'ın kuru ikliminde özel tedavilerden istifade eder.

tarafından tahsil edilen, gelirin yüzde 4,8'ine kadar aylık bir sağlık sigorta vergisi ve çalışanların sigorta maliyetine işveren katkısıdır. Yaş, oturulan yerin en yakın sağlık tesisine mesafesi ve Sağlık Bakanlığınca belirlenen diğer kriterler itibariyle hesaplanan sigortalı kişilerin ağırlıklı ortalama sayısına göre sigorta kurumlarına geri ödeme yapılır.

Sağlık Problemleri

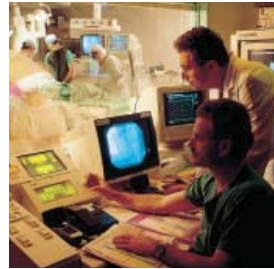
İsrail'in sağlık problemleri Batı dünyasında görülenlere benzer. Ölümün yaklaşık üçte ikisi kalp hastalıkları ve kanserden dolayı meydana geldiği için, bu hastalıkların araştırılması milli bir öncelik haline gelmiştir. Yaşlılar için sağlık hizmeti verilmesi, çevresel değişimlerden doğan problemler, günümüz hayat tarzlarının yarattığı durumlar ve ayrıca trafik ve meslek kazaları da büyük önem verilen konulardır. Tütün kullanmak, aşırı yemek ve fiziksel egzersiz yapmamak gibi insan sağlığına zararlı oldukları ispat edilmiş alışkanlıkları bırakma gereği hakkında halkı bilgilendirmek için sağlık eğitim programları yaygın şekilde kullanılmaktadır. Ayrıca, işçileri ve sürücülerini potansiyel tehlikeler hakkında bilinçlendirmek amacıyla sık sık kampanyalar yürütülmektedir.

TIBBİ ARAŞTIRMALAR

Tıbbi ve tıpla ilgili araştırmalar ve biyo-mühendislik imkân ve kabiliyetleri alanında İsrail'in gelişmiş altyapısı geniş bir kapsamda bilimsel çalışmaları kolaylaştırmaktadır.

Tıp fakülteleri ve çeşitli devlet enstitüleri ve laboratuvarları tarafından ve ayrıca eczacılık, biyo-mühendislik, gıda işleme ve tıbbi donanım sektörlerindeki şirketlerin ARGE bölümleri tarafından araştırmalar yapılmaktadır. Ülkenin yüksek seviyeli tesisleri dünya çapında tanınmakta, yurt dışındaki büyük tıbbi ve ilmi araştırma merkezleriyle karşılıklı olarak düzenli temaslar sürdürölmektedir. İsrail çok çeşitli tıbbi konular üzerine milletlerarası konferanslara sık sık ev sahipliği etmektedir.

Şare Zedek Hastanesinin izniyle

Tıbbi Teknoloji

Gelişmiş teknoloji modern teşhis ve tedavi usullerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Tıbbi araştırma kurumlarıyla sanayi arasında yakın işbirliği özel tıbbi cihazlar geliştirilmesinde büyük ilerlemeye yol açmıştır. İsrail'de imal edilen, kritik durumlarda doğru teşhis ve etkili tedavi için elzem olan, CAT tarayıcılar ve gelişmiş mikrobilgisayar destekli cihazlar, başka birçok ürüne ek olarak, dünyanın her yerine ihraç edilmektedir.

İsrail, bilgisayarlı izleme sistemleri ve başka hayat kurtarıcı ve ağrı giderici cihazlar dahil, çeşitli elektronik tıbbi donanım yanı sıra, lazer cerrahi aletlerinin geliştirilmesi ve kullanılmasına öncülük etmiştir.

SINIRLAR ÖTESİNDE PAYLAŞMA

Düzgün sağlık hizmetinin ideoloji bariyerlerini ve siyasi sınırları aşan evrensel bir hak olduğu inancına uygun olarak, İsrail hastaneleri onların uzmanlığından yararlanmak isteyen herkese açıktır. Yıllar boyunca, dünyanın her yerinden, hatta İsrail ile diplomatik ilişkileri bulunmayan ülkelerden bile, hastalar uzmanlık tedavisi için gelmişlerdir. Asya ve Afrika'nın birçok yerinde, İsraili doktorlar ve hemşireler, gelişmiş ülkelerde hemen hemen tümüyle yok edilmiş olan hastalıkların tedavisinde yardım sunmakta ve değişim programları kapsamında yerli sağlık personeliyle becerilerini paylaşmaktadır. Söz konusu programlardan bazıları Dünya Sağlık Teşkilatı himayesinde düzenlenmiştir. İsrail sağlık ekipleri felaket bölgelerindeki kurtarma çalışmalarına da katılırlar.

İSK Arama ve Kurtarma Ekibi
faaliyet halinde
(Türkiye'de
depremden sonra)

•
DBO / Y. Sa'ar

SOSYAL HİZMETLER

İsrail'in kapsamlı refah sistemi, ülkenin tamamına ve belirli toplum kesimlerine yönelik çok çeşitli hizmetler öngören mevzuata dayanır. Yaşlıların bakımı, çocuklukta dul kadınlar ve erkekler için, çocuklar için ve gençler için destek programları, madde bağımlılığının önlenmesi ve tedavi edilmesi ve yeni göçmenler için yardım sağlanması, mevcut sosyal hizmetlerin büyük bir kesimini teşkil eder. İslah hizmetleri kapsamında, şartlı tahliye düzenlemeleri, okul hayatını terk eden çocuklar için düzeltici programlar ve sıkıntıda olan gençler için ikamet ve gözlem hizmetleri vardır. Körler ve fiziksel engelliler için verilen rehabilitasyon hizmetleri arasında, güvenli atölyeler ve istihdam danışmanlığı bulunur. Gelişme zorluğu çekenler için konut ve topluluk bazında çeşitli programlar yoluyla bakım hizmeti verilir.

İdare

Sosyal Refah Kanununa (1958) göre, belediyeler ve mahalli idarelerde sosyal hizmetlerden sorumlu bir daire bulunması gerekir. Bu dairenin bütçesinin yüzde 75'i Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığından verilir. Evlat edinme, şartlı tahliye düzenlemeleri ve gelişme zorluğu çekenler için ikamet kurumları gibi ülke çapında hizmetler bakanlık tarafından finanse edilmekte ve yürütülmektedir. Bakanlık sosyal hizmetlerin yürütülmesi için politikayı tespit eder, mevzuat girişimlerinde bulunur, yönetmelikler çıkarır ve kamu kurumlarıyla özel kurumlar tarafından sunulan sosyal hizmetleri teftiş eder.

Sosyal Hizmet Personeli

Üniversitelerin çoğunda bulunan sosyal hizmet fakülteleri, teorik öğrenim ile saha çalışmasını birleştirmek suretiyle, lisans ve yüksek lisans seviyelerinde eğitim verirler. Devlet tarafından yürütülen programlar yoluyla, çocuk bakım personeli ve sosyal hizmet yardımcıları için eğitim ve ayrıca sosyal hizmet görevlileri için vazife başında eğitim verilir. Sosyal hizmet büroları, toplum merkezleri, göçmenlerin toplumla kaynaşmasına yönelik tesisler, ana ve çocuk sağlığı merkezleri, okullar, fabrikalar ve hastaneler gibi çeşitli ortamlarda genel ve özel sosyal hizmet görevlileri istihdam edilir.

Yaşlı Vatandaşlar

Yaşlılar için bakım ve hizmetler İsrail'in sağlık ve sosyal hizmet imkan ve kabiliyetlerinin çok önemli bir parçası haline gelmiştir. Toplam nüfus ülkenin kurulmasından bu yana beş kat artmış olduğu halde, yaşlı (65+) vatandaşların sayısı on kat artmış olup bunlar şimdi İsrail'in 7 milyonluk nüfusunun yüzde 10'a yakın bir kesimini teşkil etmektedir. Bu artışın çoğu, 1950'ler ve 1990'larda zirveye varmış olan kitle göçlerine bağlı olarak meydana gelmiştir. 1989 yılından bu yana, esas olarak eski Sovyetler Birliği ülkelerinden, bir milyonu aşkın göçmen ülkeye gelmiş olup bunların yüzde 12'sinden çoğu 65 ve daha yukarı yaşlardadır. Bu kişilerin çoğu, ileri yaşta olmaları nedeniyle, İbranice öğrenmek, işgücüne katılmak veya güvenli bir ekonomik temel kurmak için gerekli zamana veya fırsata sahip değildi. Yaklaşık olarak yüzde 13'ü engelli olan yaşlı nüfusun çoğunun geçimi aile ve toplum kaynaklarına bağlıdır.

Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığının planlaması ve denetlemesiyle, hizmetlerin sunulması mahalli idarelerin sosyal hizmet daireleri kanalıyla gerçekleştirilir. Yaşlı vatandaşlar için verilen, onların ev içinde bağımsızlığını korumayı amaçlayan, topluluk bazındaki hizmetler kapsamında, bir sosyal hizmet görevlisi tarafından ihtiyaçların belirlenmesi, yaşlı bir kişiye bakan ailelere yardım edilmesi, yaşlı vatandaş kulüpleri, evlere yemek götürülmesi, huzurevleri, gündüz bakım hizmeti, tıbbi cihazlar ve taşıma hizmeti vardır. Bir aileden veya yeterli gelirden mahrum olan kişiiler gibi yüksek risk altındaki gruplara yönelik hizmetlere özellikle dikkat edilir.

SOSYAL SİGORTA

Milli Sigorta Kanunu (1954), İsrail halkına, Çalışma ve Sosyal İşler Bakanlığı altında işleyen özerk bir kurum statüsündeki Milli Sigorta Enstitüsü (MSE) tarafından yürütülen çok çeşitli sosyal yardımlar temin eder. Bu kurumun faaliyetleri, devlet bütçesinden yapılan tahsislere ek olarak, işverenler, ücretli çalışanlar ve kendi hesabına çalışan kişilerden alınan zorunlu ödemelerle finanse edilir. Tespit edilen asgari seviyenin altında bir gelire sahip olan aileler ve kişilere gelir desteği sağlanmasına yönelik devlet politikası MSE tarafından uygulanır. Çocuk yardımları, özellikle dört veya daha fazla çocuğa sahip aileler için, aile gelirlerine büyük katkı yapar. Milli Sigorta Kanununda yapılan bir değişiklik, kendi evlerinde veya ikamet tesislerinde gündelik yardıma muhtaç olan yaşlılar için uzun süreli bakım hizmeti verilmesini öngörmektedir. MSE ülkenin milli sağlık sigortası programını da idare eder.

GÖNÜLLÜ ÇALIŞMA

İsrail'in yetişkin nüfusunun % 20 kadarı, sağlık ve sosyal hizmetleri tamamlayıcı nitelikte 278 gönüllü toplum kuruluşunda aktif olarak çalışır. Bu kuruluşlar, hastane ve acil sağlık hizmeti yardımcı teşkilatlarından Sivil Savunma ve gönüllü kurtarma birimlerine, madde bağımlılığı ve çocuk istismarı, yol güvenliği ve çevrenin korunması gibi çeşitli sosyal problemler ile uğraşan gruplardan kadının durumu, göçmenlerin hakları, tüketici hakları ve askerlerin refahı gibi konularda çalışan başka gruplara kadar uzanan geniş bir yelpaze teşkil ederler.

Çeşitli programlar, yurt dışından gelen gönüllü kişilere, genellikle kısa süreli olarak İsrail'de hizmet etme fırsatını sunarlar. Bunların çoğu her yaz gelip arkeolojik kazılarda görev alırlar, bazıları kibutzlarda çalışır, bazıları ise sosyal hizmetlerde yardımcı olur. Bazı genç Alman gönüllüler, İsrail'deki yaşlı ve hasta insanlara bakmayı, Yahudi halkına karşı Nazi rejiminin savaş suçları için kefarete olarak görmektedir.

Çağdaş gönüllüler kitlesinin bileşimi öncekilerden farklıdır. İsraili kadınların çoğunluğu bir işte çalıştığından, gönüllü hizmete ayırmak için yeterli boş zamana sahip değildir, fakat ortalama ömrün uzaması sayesinde birçok emekli insan, hem erkek ve hem kadınlar olmak üzere, acil sağlık hizmeti (Magen David Adom) veya çevre kuruluşları gibi alanlarda yardımcı olmak için zaman bulabilmektedir. Üniversite öğrencileri dezavantajlı çocuklar ve

gençlere ders vermek için gönüllü olmaktadır (bunun karşılığında küçük bir harçlık alabilmektedir). İsrail'deki gönüllü çalışma faaliyeti, Başbakanlık tarafından finanse edilen ve milletlerarası gönüllü ajanslarıyla bağlantılı olan, kazanç maksadı gütmeyen bir kamu kuruluşu olan İsrail Gönüllü Çalışma Milli Konseyi tarafından koordine edilir. Ülke çapında bağış toplamaya yönelik uzun süreli televizyon programları dahil, gönüllü gruplarca yürütülen kampanyalar İsrail'de toplum hayatının kabul gören ve devamlı bir özelliğidir.